

ב"ה

פרשת עקב

ואתפוש בשני הלוחות... ואשברם לעיניכם

דברים ט, יז.

אותיות פורחות – מה פרח!?

בנוגע לשבירת הלוחות אמרו חכמינו ז"ל¹ ש"פרח אות הכתב מעליהם"², היינו, שפרחו האותיות שהיו תחילה מציאות אחת עם הלוחות, "חרות על הלוחות"³, "ונמצאו כבדים על ידיו של משה", "ולא יכול משה לסבול... והשליכן מידי ונשתברו"⁴.

...ולכאורה אינו מובן: שבירת הלוחות היתה בלוחות הראשונים, שלא היו מעשה ידי אדם, כמו לוחות שניות שאמר הקב"ה למשה "פסל לך שני לוחות אבנים"⁵, אלא מעשה ידי אלקים, כמו שכתוב בפירוש בחומש (כפי שיודע גם בן חמש למקרא) "והלוחות מעשה אלקים המה"⁶ - עוד לפני שנכתב עליהם ה"מכתב" דעשרת הדברות ש"מכתב אלקים הוא"⁷ (שענין זה היה אפילו בלוחות שניות, ועל אחת כמה וכמה בלוחות ראשונים שהיו קודם החטא).

¹תנחומא תשא כו. וראה פסחים פז, סע"ב. ירושלמי תענית פ"ד ה"ה. פרדר"א פמ"ה. זח"ב קצה, ריש ע"ב. אבות דר"נ פ"ב. ועוד.

²ראה לקמן סט"ז - שכן הוא גם לשיטת רש"י בפשוטו של מקרא, אף שלא נזכר בפירוש.

³תשא לב, טז.

⁴פרדר"א שם.

⁵לד, א.

⁶תשא לב, טז.

⁷תשא לב, טז.

כלומר: כשרצה הקב"ה לכתוב את עשרת הדברות - לא הסתפק בלוחות שנעשים מאבנים טובות סתם, כמו לוחות שניות שהיו מ"סנפרינון"⁸, אלא ברא בריאה מיוחדת של לוחות שהם "מעשה אלקים",

...ועל פי זה נשאלת השאלה - למה נשברו הלוחות: הן אמת שכאשר פרחו מהם האותיות של עשרת הדברות

נתבטלה המעלה ד"מכתב אלקים", אבל עדיין נשארה בהם המעלה הנפלאה ביותר ש"מעשה אלקים המה"!?!

לכאורה⁹ היה אפשר לומר שדברי המדרש ששבירת הלוחות היתה כתוצאה מזה שפרחו מהם האותיות, אינם מתאימים עם שיטת רש"י בפשוטו של מקרא בענין שבירת הלוחות¹⁰:

על הפסוק¹¹ "וישלך מידי וגו'", מפרש רש"י: "אמר, מה פסח שהוא אחד מן המצוות, אמרה תורה כל בן נכר לא יאכל בו"¹², התורה כולה כאן, וכל ישראל מומרים, ואתננה להם" (בתמיה).

אמנם, גם אם אי אפשר לתת את הלוחות לבני ישראל, עדיין אין זו סיבה לשברם. ועל זה מפרש רש"י ששבירת הלוחות על ידי משה היא כמו קריעת הכתובה על ידי השושבין, כנזכר לעיל¹³.

ולכאורה, על פי זה אי אפשר לומר שקודם שבירת הלוחות פרחו מהם האותיות – דאם כן, נשארו הלוחות אבנים חלקות (כמו קלף חלק ללא כתב), ללא האותיות "לא יהיה לך אלהים אחרים", כך, שכבר אין כאן "שטר כתובה", ואם כן, מה היה הצורך בשבירת הלוחות!?

אך הביאור בזה - בפשטות - כפי שמבין גם בן חמש למקרא, ובהקדם המדובר כמה פעמים שיש דברים פשוטים שדוקא מצד הפשטות שבהם לא עומדים על זה, ...הענין ד"אותיות פורחות" - שגם אז נשארו הלוחות בשלימותם, ורק לאחר זה היתה שבירתם - שייך רק אילו היו אותיות שבלוחות כמו אותיות הכתובות בספר תורה בדיו על הקלף, היינו, שהאותיות הם דבר נוסף כו'; אבל מפורש בחומש: "חרות על הלוחות"¹⁴, היינו, שהאל"ף, הנו"ן, הכ"ף והיו"ד ד"אנכי", וכל השש מאות ועשרים אותיות שבעשרת הדברות (כמובא בספרים¹⁵)

⁸פרש"י עה"פ (לד, א). וראה גם לקו"ש ח"ט ע' 106 הערה 9. וש"נ.

⁹בהבא לקמן - שולב גם המשך הביאור והשקו"ט בענין זה בשיחה שלאח"ז, ובשיחת ש"פ ראה.

¹⁰וכמדובר כמ"פ שרש"י אינו מוכרח לבאר פשוטו של מקרא ע"פ דברי רז"ל בגמרא ומדרשים.

¹¹תשא לב, יט.

¹²בא יב, מג.

¹³ראה גם לקו"ש חל"ד ע' 220. וש"נ.

¹⁴תשא לב, טז.

¹⁵בעה"ט יתרו כ, יד. ועוד.

היו חרותים וחוקקים בתוך הלוחות, ואם כן, נשאלת השאלה¹⁶: איך יתכן שיהיו האותיות פורחות ועדיין ישארו הלוחות בשלימותם (עד ששברום), בה בשעה שכל מציאות האותיות היא באופן ד"חרות על הלוחות"?!)

ואין לומר שביחד עם האותיות פרחו גם חלקים מהאבן שעליה היו חרותים האותיות - שהרי לא מצינו זאת בשום מקום, וזהו היפך משמעות הלשון שהיו האותיות פורחות (רק האותיות ולא האבן).

והביאור בזה - מובן (אפילו לבן חמש למקרא) מהמשך המאמר שכאשר היו האותיות פורחות אזי "נמצאו (הלוחות) כבדים על ידיו של משה":

הלוחות מצד עצמם הוצרכו להיות כבדים - שהרי מדת הלוחות היתה ששה טפחים על ששה טפחים (כמבואר בגמרא¹⁷). וכמוכן גם בפשטות, שיש צורך בשטח גדול שיוכלו להיכתב כל עשרת הדברות, ובפרט שהיתה צריכה להיות אפשרות לראותם מראש ההר בכל שטח מחנה ישראל.

אלא מאי, על ידי האותיות נעשו הלוחות כמו דבר חי שנושא את עצמו (כפי שמצינו בכמה ענינים¹⁸), וכפי שרואה גם ילד שנקל יותר לשאת דבר חי מאשר לשאת דבר דומם, והיינו, שהאותיות החיו את הלוחות - במכל שכן מנשמה שמחיה את הגוף ופועלת שיהיה קל יותר (נושא את עצמו), ועל אחת כמה וכמה בנוגע לאותיות ד"מכתב אלקים" שהיה "חרות על הלוחות"; ורק כשהיו האותיות פורחות, אזי נמצאו הלוחות כבדים על ידיו של משה.

ועל פי זה מובן הפירוש דאותיות פורחות - שלא מדובר אודות מציאות האותיות כשלעצמן, אלא אודות החיות שבאותיות¹⁹.

ולכן אין מקום לשאלה כיצד נשארה המציאות של לוחות האבנים לאחר שפרחו האותיות שהיו חקוקים עליהם - כיון שנשארה מציאות הלוחות יחד עם האותיות בשלימותם, אלא שפרחה החיות שהיתה באותיות מצד היותן "מכתב אלקים".

ועל פי האמור שנתבטלה רק המעלה ד"מכתב אלקים", אבל עדיין נשארו מציאות האותיות, הרי יש מקום למדת הדין לטעון שרואים על הלוחות את האותיות ד"אנכי" ו"לא יהיה לך" (אם כי ללא העילוי ד"מכתב אלקים"

---

¹⁶ראה גם חדא"ג מהרש"א לפסחים שם.

¹⁷ב"ב יד, א. וש"נ.

¹⁸שבת צד, א. וש"נ.

¹⁹ראה אלשיך (תשא לד, א. שם, ד (קרוב לסופו)): "רוח קדוש" שהי' "בקרב כל אות ואות".

שפרח מהם); ולכן הוצרך משה לשובר את הלוחות, כמשל השושבין שקרע את הכתובה כדי שלא תיענש הארוסה.

קטע משיחת כ"ף מנחם אב, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשל"ב חוברת ע' 11.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה